లంక వదిలేసి పెద్ద పడవలో నలుగురితో పాటు శ్రీకాకుళం చేరిన రాజయ్య పెళ్ళాన్ని తీసుకొని యేటికట్ట దిగుతున్నాడు.

భార్య అడిగింది. "మొన్న పాడిగేదెనమ్మిన డబ్బు తెచ్చావా?"

'నీకే ఇచ్చానుగా'

'నాకెక్కడిచ్చావ్? వాటిని కంటితో కూడా చూడనివ్వకుండా దాచుకున్నావుగా'

రాజయ్య నిలబడి భార్య వంక చూస్తూ "నీకివ్వలేదా?" అన్నాడు.

చిల్లపెంకులు

"నీకు చూపు తగ్గినట్టే గేపకం కూడా తగ్గింది."

రాజయ్య ఆలోచిస్తూ కట్టమీద నిలబడిపోయాడు. నిజమే. తాను జాగర్తగా దాచాడు. పెళ్ళానికి తెలవకుండా ఇంకా కొంత డబ్బు కలిపి మొత్తం భద్రపరచాడు. అతనికి గేపకం వచ్చింది.

ఒకమాటు యేటి వంక చూచాడు. నది ఆవేశంతో పరుగెడుతోంది. ఆకాశాన్నందుకోవాలా అంటోంది. సముద్రుడి గుండెల్లో చొరబడి పోవాలా అనుకుంటోంది.

రాజయ్య మనసు ఆందోళనగా వుంది. యీ నిండేరెలా దాటాలి? డబ్బెలా తెచ్చుకోవాలి? అతనికంతా అయోమయంగా వుంది.

యిప్పుడేవత్తావుండు అని భార్యకి చెప్పి, పడవ దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

"యేంటి తిరిగొచ్చావ్? ఏదైనా మరసిపోయావా?" పడవ యజమాని అడిగాడు.

"మరసిపోయా" రాజయ్య నీరసంగా సమాధానం చెప్పాడు.

"పడవలోకెక్కి సూసుకో" అతను రాజయ్య వంక చూస్తూ కూర్చున్నాడు.

"పడవలో కాదు" రాజయ్య నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పాడు.

"ఎక్కడ మరసిపోయావ్?"

"యింట్లో"

పడవ మనిషి మాట్లాడలేదు. తాటాకు దొన్నెతో పడవ కడిగిన నీళ్ళు తోడిపోస్తున్నాడు. రాజయ్య నిలబడే వున్నాడు. పడవ మనిషి తలెత్తి చూచి "ఏంకావాలి?" నుంచున్నావ్ అన్నాడు.

"పడవ కడితే లంకదాకా వెళ్ళొద్దాం."

"తెలివిగలాడివే! యెల్లెల్లు" అన్నాడు.

రాజయ్య ప్రక్కనే వున్న నావవాళ్ళ నడిగాడు. వాళ్ళొప్పుకోలేదు.

డబ్బు రెట్టింపిస్తానన్నాడు. నావ మనిషి నవ్వి. "బతికుంటే బలుసాకు తినొచ్చు. పో పోవయ్యా" అని యిదిలించి కొట్టాడు.

"బాబ్బాబు. ఎంతకావాలంటే అంత యిత్తా" రాజయ్య ప్రాధేయపడ్డాడు.

"చెప్పేది నీక్కాదూ పిచ్చేమన్నా పట్టిందేంటి?" అతను కసురుకున్నాడు.

రాజయ్య ఉసూరంటూ ప్రవాహం వంక చూచాడు. ఆమె తన గొడవవినేటట్టు లేదు. పలకరించినా మాట్టాడేటట్టులేదు. లాభం లేదనుకొని భార్య దగ్గరకు తిరిగొచ్చాడు. ఇద్దరూ మాట్టాడకుండా కాకుళేశ్వరుని గుడి దగ్గర కొచ్చారు. గుడి దగ్గరలో ఎరిగిన వాళ్లున్నారు. వాళ్ళింటికెళ్ళి తెప్ప తెచ్చాడు.

భార్య అడిగింది యీ యేళప్పుడు తెప్పెందుకని.

పోలవరపు కోటేశ్వరరావు

అతను సమాధానం చెప్పలేదు.

"ఏటికడ్డం పడతావా యేంటి? ఐనా నువ్వంత మొండాడివే." రవణమ్మ కోపంగా అంది.

రాజయ్య భార్య వంక చూచి "నువెళ్ళు నేనిప్పుడే తిరిగొత్తా" అన్నాడు.

"నీకు నీళ్ళపిచ్చి వదిలినట్టు లేదు." "రాపోదాం." ఆమె చెయ్యి పట్టుకు బ్రతిమాలింది. రాజయ్య భార్య వంక చూచాడు. ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి.

"పోతే పోయిందిలే పాడు డబ్బు. కూలి చేసుకుని బతకొచ్చు రాపోదాం." ఆమె కళ్ళ వెంట బొట్లు, బొట్లుగా నీళ్ళు జారుతున్నాయి.

రాజయ్య మాట్లాడలేదు. ప్రేమగా, జాలిగా అమె వంక చూచాడు.

"నాకేం భయంలేదు. తిరిగొత్తా. అందాకా మీ అన్నింటో వుండు" అని బయలుదేరాడు. భుజాన తెప్పట్టుకొని వెనక్కు చూడకుండా వెళ్తున్నాడు.

రమణమ్మ పమిటితో కన్నీళ్ళు తుడుచుకుని, అలాగే నిలబడి భర్త వంక చూస్తోంది. రాజయ్య వురుకులు, పరుగుల మీద వెళ్తున్నాడు. చకచకా యేటి కట్ట ఎక్కాడు. ఎదురుగా సూరేదు కన్పిస్తున్నాడు.

పొద్దు చాలనట్టుంది అనుకున్నాడు.

ఏటికట్ట పొడవునా జనం వున్నారు. వాళ్ళ వంక చూడనన్నాలేదు. పరుగెత్తుతున్నట్టు నడుస్తున్నాడు. లంకపల్లి దాటాడు. అప్పారావుపేట దాటాడు. ఐనవూరు దగ్గరకొచ్చాడు. వూరు దాటి పైకి వెళ్ళాడు. గోచి పెట్టుకున్నాడు. కట్టు పంచె తలకు చుట్టుకున్నాడు. తెప్పని నీళ్ళల్లోకి వదిలాడు. బొడ్డులోతు వరకూ వెళ్ళాడు. ప్రక్కన

పాత బంగారం

ఈ నెల 'పాత బంగారం' శీర్షికన అందిస్తున్న పోలవరపు కోటేశ్వరరావుగారి కథ 'చిల్లపెంకులు' మానవత్వపు విలువల్ని విపులీకరిస్తుంది.

శ్రీ పోలవరపు కోటేశ్వరరావు కృష్ణాతీరంలోని అనంతవరంలో *1929*లో జన్మించారు. 'ఆంధ్ర భాగవతం' వీరి ప్రథమ యక్షగానరచన *1985*లో వీరి 'కృష్ణవేణి' సంగీత రూపకానికి జాతీయ బహుమతి లభించింది. *1990*లో మనము – మన నృత్యాలకు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ప్రథమ బహుమతి నిచ్చింది. దూరదర్శన్ కోసం 'గోదావరి' డాక్యుమెంటరీ రచన చేశారు. వీరి కథలు 'కాకుళయ్య కథలు' 'లచ్చుమయ్య కథలు' అనే రెండు సంపుటాలుగా వెలువడ్డాయి. ప్రస్తుత కథ 'చిల్లపెంకులు' – 'కాకుళయ్య కథలు' సంపుటిలోనిది ఈ కథ *1990* లో వ్రాయబడింది.

తుమ్మ చెట్టునిండా ప్రాణభీతితో పాములు చుట్టుకొని వున్నాయి. వరదలో కొట్టుకొచ్చిన వాటికి నీటిని చూస్తే చచ్చిపోతామనే భయం పట్టుకుంది. కదలకుండా రాజయ్యను చూస్తూ వున్నాయి.

రాజయ్యకు యిదేమీ పట్టలేదు. మరి రెండడుగులు వేసి తెప్పని సరిచేసుకున్నాడు. వెనుక నుండి కరకట్టమీద కాపలావాడు పిలిచాడు. "ఏయ్! ఎవరొశా? పొద్దు గూకుతుంటే నిండేటిలో దిగుతున్నావ్?"

రాజయ్య ఆ కేక వినిపించుకోలేదు.

"ఏయ్! నిన్నే. బతకాలని లేదా? ఏంటి."

రాజయ్య సమాధానం చెప్పలేదు. కనీసం వెనుదిరిగి చూడనన్నా లేదు.

"వోరి. వోరి వోరేయ్! వోరి నీయమ్మ కదు

పుకాలా! ఆగాగు దిగబోక" కాపలా వ్యక్తి పరుగెత్తుకొస్తున్నాడు.

రాజయ్య తలెత్తి నదిని కళ్ళారా చూచాడు. పరికించి చూచాడు. "అమ్మా! మాతల్లి! నేను నీ బిడ్డను. నన్ను కాపాడు తల్లీ!" అని అతను రెండు చేతులతో కృష్ణకు నమస్కరించాడు. ఎగిరి తెప్పమీద వాలాడు. ఊపుగా తెప్పకదిలింది. ఏటికి ఎదురీదుతున్నాడు. వడికి అది వెనుకాడుతోంది. అలలు లేచి పడుతున్నాయి. ఊపుతో వచ్చి ముఖాన కొడుతున్నాయి. ఊపిరాడక ఉక్కిరిబిక్కిరవుతున్నాడు. పట్టుదలగా తొడల మధ్య తెప్పను బెసగకుండా పట్టుకున్నాడు. సుడులున్నచోట తప్పుకుంటున్నాడు. కొట్టుకొచ్చే చెట్లు తగలకుండా చూచుకుంటున్నాడు. సూర్యుడు కిందకు దిగుతున్నాడు. ఆకాశమంతా ఎర్రబారింది. కృష్ణ నీరంతా రంగు పూసుకున్నట్టుంది. ఆ రంగు అందంగా వుంది. రాజయ్య తల కొంచెం పైకిలేపి చూచాడు. అంతా నీరే. ఒంట్రుతో పరుగెత్తుతున్న అద్భుతమైన నీరు. ఆగక పారుతున్న అందాల నీరు.

రాజయ్య బలమంతా కూడగట్టుకుని, చేతులతో నీటిని వెనుకకు నెడుతున్నాడు. దూరంగా ఈ ఊరు లంకలోని మర్రిచెట్టు నీడలా కన్పిస్తోంది. దాన్ని పోల్చుకున్నాడు. దానిని గురిచూచి ఈదుతున్నాడు. చీకటి పరచుకుంది. ఆకాశంలో చుక్కలు తొంగి చూస్తున్నాయి. ఎక్కడో ఒకటి రెండు దీపాలు మినుకు మినుకుమంటున్నాయి. రాజయ్య యీది యీది అలిసిపోయాడు. అలాగే తెప్పపైన పడుకున్నాడు. అతని మనసంతా ఒకే ఆలోచనతో నిండి వుంది. తాను డబ్బు దాచిన చోటుకు వెళ్ళాలి. దాన్ని తెచ్చుకోవాలి. ప్రాణాలు పోయినా పరవాలేదు. ఆ సొమ్ము యేటిపాలైతే తాను బ్రతికున్నా, చచ్చినాడితో జమే. మిగతా కాలమంతా ఎవరో ఒకరిమీద ఆధారపడి బ్రతకాలి. వాళ్ళు పోసే కలో, గంజో తాగి బతకాలి. వయసు మళ్ళిపోతోంది. తాను పూర్వం మాదిరిగా పనిచేయలేడు. బ్రతికుండటమంటే మిగతావాళ్ళకు బరువు. అతనికి ఆవేదనగా వుంది. ఏమైనా తాను దాచిన డబ్బు తెచ్చుకోవాలి. ఇంతకూ తన ఇల్లు వుందో? లేదో? కొట్టుకుపోతే ఏం చేయాలి? తన ఇల్లు మెరక మీదే వుంది. ఈ వరస చూస్తే కిట్టమ్మ చూరందుకునేటట్లే వుంది. ఇల్లు కొట్టుకుపోకముందే అక్కడకు చేరాలి. దాచిన డబ్బు తెచ్చుకోవాలి. అతని నోటితో అనుకుంటున్నాడు. ఆ మాటకు లయగా చేతులు ఆడుతున్నాయి. తెప్ప ముందుకు దూసుకుపోతోంది.

అనుకోకుండా సుడిలోపడి గిరగిర తిరిగాడు. శక్తి కొలదీ ప్రయత్నించి బయట వలయంలో కొచ్చాడు. వాలుకుజారి మరలా ఈదుతున్నాడు. అతను అలసిపోతున్నాడు.

ఈ నది ఎంత శక్తి గలది? తనను పూజించే బిడ్డను తల్లి కాపాడకుండా వుంటుందా? బిడ్డ మీద తల్లికి ప్రేమలేకుండా వుంటుందా? మా తల్లి మంచిది. మా కృష్ణమ్మ చల్లనిది అనుకున్నాడు.

లంకచాటు వల్ల నీటివేగం తగ్గింది. ప్రధానమైన వడి దాటి బయటపడ్డాడు. మరో జాలు అతన్ని చింతలంక వైపు తోసుకు వెళ్ళింది. దాన్నుండి బయటపడి, లంకపైకి వెళ్ళాడు. లోతు తగ్గింది. తెప్ప భుజాన పెట్టుకుని ముందుకు నడిచాడు.

మోకాలు లోతు నీళ్ళల్లో నడుస్తున్నాడు. కాలెక్కడ పడుతుందో తెలియటంలేదు. చీకటిలో ముళ్ళ పొదలు గీచుకుంటున్నాయి. రక్కెస మట్టలు రాసుకుంటున్నాయి. చిల్లకొంప కో

రళ్ళు అడ్డొస్తున్నాయి. అలాగే నెమ్మదిగా తూచి తూచి అడుగులు వేస్తున్నాడు. అంచనాలు వేసుకుంటూ నడుస్తున్నాడు. నెమ్మదిగా గూడెం వైపు వెళ్ళాడు. ఎదురుగా పూరిళ్ళు కన్పిస్తూన్నాయి. మెరక వాలుగా వున్న ఇళ్ళు కొంతవరకూ మెరుగ్గా వున్నాయి. గూడెంలో చాలా ఇళ్ళు నీళ్ళల్లో చూరు వరకూ మునిగి వున్నాయి.

తూరుపుగా చంద్రోదయమవుతోంది. మసక మసకగా వున్నదంతా చక్కగా కన్పిస్తోంది. రాజయ్య ఇల్లు కొద్దిగా వొరిగి వుంది. నీళ్ళ మీద గొడుగు మాదిరిగా వుంది. ఇంటి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. గొళ్ళెం తీసి, తలుపు తెరిచాడు. ఇంట్లో తొడ లోతు నీళ్ళున్నాయి. నిట్టాడిపైన తలగడి పీట మీద భద్రంగా దాచిన బుడ్డి చెంబు తీశాడు. ఆప్యాయంగా పట్టుకున్నాడు. ప్రేమగా ముద్దెట్టుకున్నాడు. తన కష్టఫలం కళ్ళ ముందు మెరుస్తోంది. వార్ధక్యపు చాకిరి నుండి కాపాడే అక్షయ పాత్రలా వుంది. తిప్పి తిప్పి దాన్ని చూచుకున్నాడు. ప్రేమగా పెదాలానించి, దొరికావు తల్లీ! అనుకున్నాడు. నెమ్మదిగావాసిని తీసి చూచాడు. వెండి రూపాయలు మెరుస్తున్నాయి. జాగర్తగా పంచె చెంగున కట్టి తలమీద పెట్టుకున్నాడు. తలగుడ్డలో భద్రంగా దాచుకున్నాడు.

వచ్చిన పని పూర్తి అయింది. ఇప్పుడెక్కడికి వెళ్ళాలి? రాత్రి ఎలా గడపాలి? దిక్కు తోచటం లేదు. ఇంటికి గొళ్ళెం పెట్టి ముందున్న వేప చెట్టు వద్దకు వచ్చాడు. ఈ రాత్రి దీనిమీద తెల్లార్చుకోవచ్చనుకున్నాడు. తెప్పను పెద్ద కొమ్మమీద దాచాడు. తాను మరికొంచెం పైకి వెళ్ళి పంగల కొమ్మసందులో కూర్చున్నాడు.

అతని మనసు ప్రశాంతంగా వుంది తాను ప్రాణాన్ని వొడ్డి, నిండేటి మీద ఈదుకొచ్చినందుకు ఫలితం దక్కింది. బాగా అలసటగా వుంది. కడుపు కాలిపోతోంది. రెక్కలు పీకుతున్నాయి. కాళ్ళు లాగుతున్నాయి. నాని, నాని ఒళ్ళంతా బిగుసుకుపోతోంది. చలితో వ్రేళ్ళు కొంగర్లు పోతున్నాయి. అతని వళ్ళంతా విరగ్గొట్టినట్టుంది.

రాజయ్య తడిగోచి తీసి కొమ్మకు కట్టాడు. తలకు చుట్టిన కట్టు పంచె తీసి కప్పుకున్నాడు. కొంగున ఉన్న బుడ్డి చెంబు వొళ్ళో వుంచుకున్నాడు.

తూరుపుగా వేపకొమ్మల మధ్యగా సన్నంగా చందమామ కనపడుతున్నాడు. అతనికి భార్య గుర్తొచ్చింది. ఆమె బుగ్గల మీదగా జారిపోతున్న కన్నీటి బొట్లు కన్పించాయి. అతని మనసు కరిగిపోయింది. పిచ్చిది. నేనెట్టో మునిగి చచ్చిపోతాననుకుంది! అనుకున్నాడు. బుడ్డి చెంబును ఆప్యాయంగా ముట్టుకుని ఆవులించాడు. అనుకోకుండా రెప్పలు వాలిపోయాయి.

ఆ రాత్రి ఎలా గడిచిపోయిందో? అలవాటు ప్రకారం తెల్లారకముందే మెలకువ వచ్చింది.

చుట్టూ చూచాడు. తన యిల్లు అలాగే వుంది. యేరు పెరగలేదు. కొంచెం కూడా తరగలేదు. ప్రవాహంలో మార్పు లేదు. కానీ రాజయ్యకు ఏదో మార్పు వున్నట్టుగా వుంది. ఏమిటా అని ఆలోచించాడు. అతనికి స్ఫురించింది. కాకులు కూయటంలేదు. అవి వూరొదిలి ఎగిరిపోయాయి. కోళ్ళు అరవటం లేదు. చావిళ్ళలో లేగదూడలు అంబా అని అల్లరి చేయటం లేదు. మనుషుల అలికిడి లేదు. కుక్కల అరుపుల్లేవు. కనీసం పిచికల కిసకిసలు కూడా లేవు.

అంతా ప్రశాంతంగా వున్నట్టుంది. ప్రవహించే నది చేస్తున్న గర్జన మాత్రం అడ్డులేకుండా విన్పిస్తోంది. నీటిని చూస్తే వల్లు పొంగే

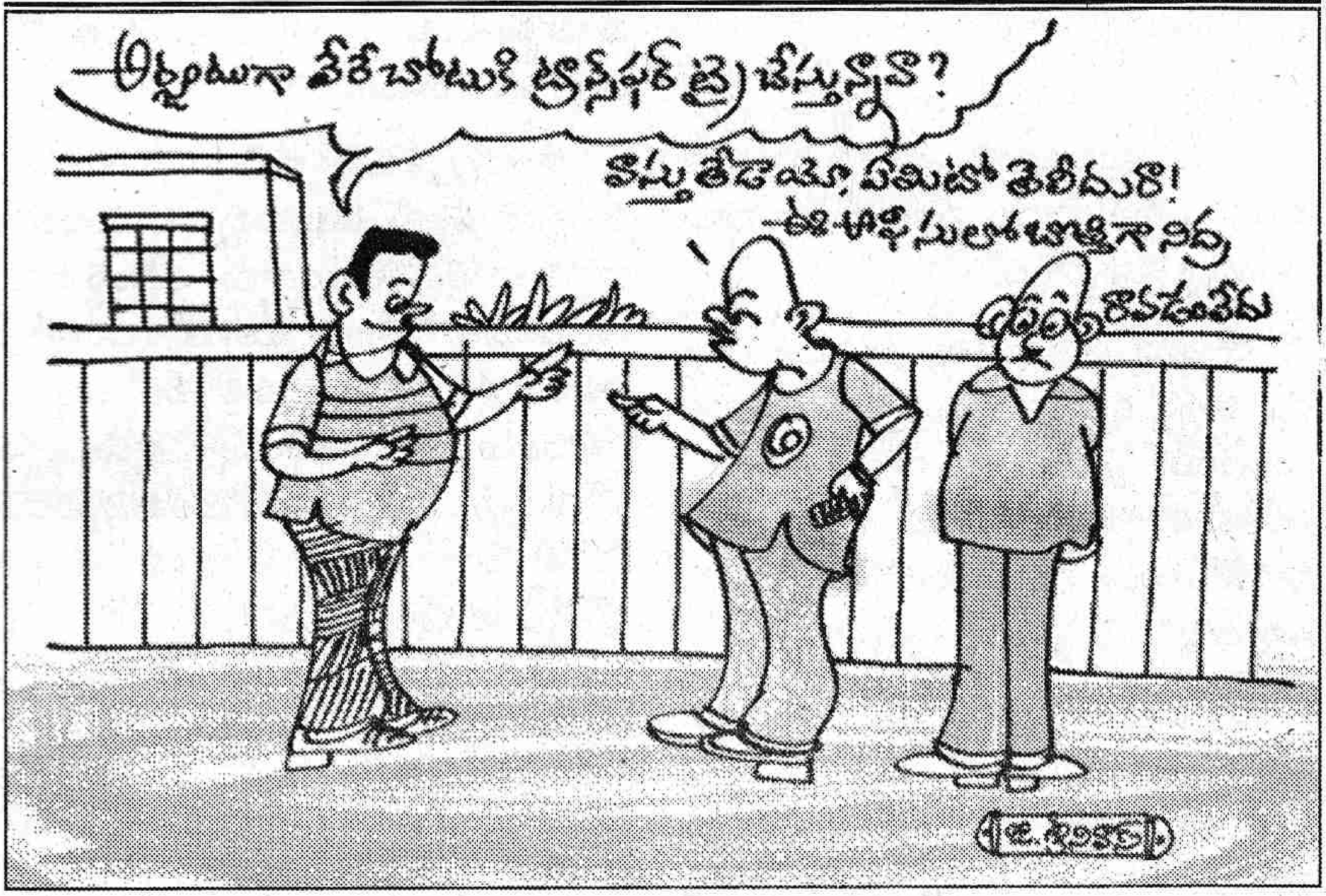

రాజయ్యకు ఆ కష్టాల్లో కూడా అందాలు కన్పించాయి. నీటివంక ముచ్చటగా చూచాడు. ప్రేమగా చూచాడు. అర్చన చేస్తున్నట్టు చూచాడు. ఆనందంతో పులకించి పోతూ చూచాడు.

మా తల్లి కృష్ణమ్మ ఎంత అందమయింది! అనుకున్నాడు.

ఎక్కడ పుట్టిందో? ఏ దేశాల మధ్య పరుగులు తీస్తూ వస్తుందో.

యింతనీరు ఎలా పట్టుకొస్తుందో!

చెట్టుదిగి క్రింద నీళ్ళల్లో కాలు పెట్టాడు. నది ఊపులు, పరుగులు కన్పిస్తున్నాయి.

నది మీదుగా మెరుస్తున్న సూర్యకిరణాలు జిలుగులు చిమ్ముతున్నాయి. అలలతో ఆడుకుంటున్నాయి. అమ్మకు అన్నీ అందాలే అనుకున్నాడు.

ఈ పూట ఎలాగో శ్రీకాకుళం చేరాలి. ఇక్కడుంటే పేగులు మాడిపోతాయి. ఈ రోజన్నా ఏరు తగ్గితే ఎంత బాగుండు! తెప్ప నెత్తి మీద పెట్టుకుని, గోచిగుడ్డతో గ్రామంవైపు నడిచాడు.

నది దిగువకు, ఎగువకూ చూస్తూ రక్కిస పొద ప్రక్క నిలచాడు. దగ్గరలోనే వూరుంది. దూరంగా దేవాలయం కన్పిస్తోంది. లంకలన్నిటినీ ముంచి ఆగక పారే నీరు, అందమైన ఎర్రనీరు అతన్ని ఆకర్షించింది. అనంత సాగరం వైపు తోసుకుంటూ వెళ్తున్నావా! అత్తవారింటిలో అడుగు పెట్టాలని పరుగులు తీస్తున్నావా! అతను కళ్ళు విచ్చుకుని చూస్తూ నిలచిపోయాడు. అతని మనసులో ఎన్నో వూహలు.

మాతల్లి శక్తికి ఎదురేముంది?

మా అమ్మ కోపాన్ని ఆపేదేముంది?

ఆమె కరుణిస్తే అంతా బంగారమే.

ఆమె కోపిస్తే అంతా నాశనమే.

ఎదురుంగా సూరేడు మునిగిపోతానని ఎగబాకుతున్నాడు. భయం పోయి కోపంతో

మండిపోతున్నట్టున్నాడు.

పరధ్యానంగా వున్న రాజయ్యకు ఎవరో సన్నగా ఏడుస్తున్నట్లుంది. పసిపాప గొంతులా వుంది. రక్కిస పొదల మాటునుండి చాలా నెమ్మదిగా విన్పిస్తోంది.

రాజయ్య ఆశ్చర్యపోతూ అటువైపు వెళ్ళాడు. అతని కళ్ళు జిగేల్మన్నాయి. ఊయల మంచంలో పసిబిడ్డ ఏడుస్తోంది. పొత్తిళ్ళు తడిసిపోయాయి. వంటికున్న సన్నని గౌను నానిపోయింది. హీనస్వరంతో ఆ పసికందు తన బాధను చెప్పుకుంటున్నట్లుంది.

రాజయ్య ఊయలను దగ్గరకు లాగాడు. తెల్లగా ఏకులాగా వున్న పాపకు మూడు నెలలు దాటి వుండవు. నల్లని వెంట్రుకలు వత్తుగా వున్నాయి. ఆముదం పెట్టినందున జుట్టు అణిగి వుంది. కళ్ళకాటుక కరిగి, బుగ్గమీద చారికలు పడినాయి. పాలబుగ్గలు ముద్దొస్తున్నాయి.

పాప కళ్లు మూసుకునే ఏడుస్తోంది. కాదు. మూలుగుతోంది.

రాజయ్య తెప్పదింపి, నీళ్ళ మీద వుంచాడు. కాళ్ళ సందున దాన్ని తొక్కిపట్టాడు. పాపను చేతుల్లోకి తీసుకుని నెమ్మదిగా ఆ పాప బుగ్గల మీద ముద్దెట్టుకున్నాడు. ముఖంలో ముఖం అనించి ఈ బంగారు బొమ్మను ఏ తల్లి కన్నదో అనుకున్నాడు.

పాప కళ్ళు తెరిచి చూచింది. ఒక్కమాటు కాళ్ళు, చేతులూ ఆడిస్తూ ఏడ్చింది. తన శక్తినంతా కూడగట్టుకొని గొంతెత్తి, కేరుకేరునా ఏడ్చింది. అవురావురని ఏడ్చింది. ఆశగా ఏడ్చింది.

"ఇంకెందుకమ్మా భయం! నేనున్నానుగా" అన్నాడు రాజయ్య. ఆ మాటలకు పాప ఏడ్పు మాని చూచింది. పాపం! మనిషి గొంతు విని ఎంత సమయమయిందో?

రాజయ్య ప్రేమతో ఆ బిడ్డను గుండెలకత్తుకున్నాడు. తలకు చుట్టుకున్న కట్టుపంచెతీసి, పాపకు పొత్తిళ్లుగా వుంచాడు. తడిసిన గౌను తీసి ఊయలలో వేశాడు. ఒకచేత్తో బిడ్డను పొట్టకానించి పట్టుకున్నాడు. మరో చేత్తో తెప్పను, ఊయలను కలిపి, లాక్కుంటూ వెళ్లాడు. దగ్గరలో వున్న సావిడిలో ఊయల మంచాన్ని ఎలిసెమీదకు చేర్చాడు. తెప్పను, పాపని తీసుకుని వూళ్ళోకి బయలుదేరాడు.

పాపకు పాలు పట్టాలి. ఎలా సంపాదించాలి? రాజయ్యకు ఇదే ఆలోచన. అతనికి ఆకలి, అలసట గుర్తులేదు. ఆ సంగతులు మరపున పడినాయి. పాప ప్రాణాలను కాపాడాలనే బలమైన కోరికతో ఆలోచిస్తూ వూరిలోకి వచ్చాడు.

గ్రామంలో యిళ్ళన్నీ తాళాలు వేసివున్నాయి. ఒకచోట చిన్న నావ వుంది. నిన్న పెద్ద పడవలో అంతా వెళ్ళిపోతూ, నావను వదిలి వెళ్లారు. ఈ రోజు తిరిగి వచ్చి, నావతో యిళ్ళన్నీ చూచుకుంటారు. అందుకే దాన్ని చెట్టుకు కట్టేశారు.

రాజయ్య వెనకా ముందూ ఆలోచించలేదు. తెప్ప నావలో వుంచాడు. పంచెపరచి పాపను నావలో పడుకోబెట్టాడు. కాళ్ళ బురద కడుక్కొని గోచీతో ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు. తాడుముడి వూడదీసి, తెడ్డుతో నావని లోతు నీటిలోకి నెట్టాడు.

వడిలోపడి నావ వాలుకు పరుగెడుతోంది. తెడ్డును చుక్కానిగా వాడుతూ నావను కాపాడుకుంటున్నాడు. ఆ వడిలో నావ తలక్రిందులు కావచ్చు. సుడిలో పడి మునిగిపోవచ్చు. కాని, రాజయ్యకు ఆ ఆలోచనే లేదు. త్వరగా వద్దు చేరాలి. పాపకు పాలు పట్టి బ్రతికించుకోవాలి.

నావ గాజుల్లంక ప్రక్కగాబడి, పెద్దేరు మధ్యకు వచ్చింది. వడిలో నావ వరిగింది. అతికష్టం మీద దాన్ని కాపాడుకున్నాడు. పైన ఎండ చిట చిట లాడుతోంది. పంచె నుండి ఒక పొరతీసి, పాపపైన కప్పాడు. తను సూరేడుకు అడ్డుగా కూర్చొని, పాపకు నీడపట్టాడు.

నావ దూకుతూ పరుగెడుతోంది. ఎక్కడా పడవలూ, నావలూ కన్పించటంలేదు. చాలా దూరంగా తెరచాపలెత్తి, పెద్దపడవ లంకల్లో జనాన్ని వడ్డుకు చేరుస్తోంది. పాప వినాశనం దాటి నావ పరుగులు తీస్తోంది. పటమటగా పోతార్లంకలోని మండవా లోగిళ్లు గుటగుట లాడుతున్నాయి. ఎండకు అతని శరీరం కాలిపోతోంది. నీటి ఆవిరికి చెమటలు ధారలు కట్టాయి. గొంతుక ఎండిపోతోంది. నాలుక పిడస కట్టింది. వంగ్రు నీరు తాగేందుకు వీలు లేకుండా వుంది. అరవై సంవత్సరాలు దాటి పోయిన అతని శరీరం నిన్నటినుండి పడుతున్న శ్రమకు ఆవటిల్లిపోతోంది. అయినా ఆ ముదు సలి తన సర్వశక్తుల్నీ కూడలాక్కుని, పాపను కాపాడాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు. తెడ్డుతో మాటి మాటికీ నావను సరిచేసుకుంటున్నాడు. తనకే మైనా ఫరవాలేదు. ఈ బిడ్డ బ్రతికి వడ్డు చేరితే చాలు.

తల్లీ కిట్టమ్మతల్లీ! మాయమ్మ నీవే దిక్కు. నీవే దరి చేర్చాలి. ఈ బిడ్డ ఎప్పుడు పాలు తాగిందో, ఏమో! గొంతెండి పోయి, ఏడుపు కూడా రావటం లేదు. మాతల్లీ! ఈ పాపను కాపాడు. కావాలంటే నా ప్రాణం తీసుకో. నా ఊపిరి లాక్కో. నా ఆయుస్సు ఈ పాపకు పోయి. తల్లీ! నీకు మొక్కుతా, కోటి దండాలె దతా. ఈ పాపను కాపాడు ఈ బిడ్డను కాపాడు అతను ప్రార్థిస్తున్నాడు, అర్థిస్తున్నాడు, రెండు చేతులతో నమస్కరిస్తున్నాడు. కళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోతున్నాయి. ఆదుర్దాగా ముసుగుతీసి, పాప ముక్కు ముందు వేలుపెట్టి చూచాడు. గాలి పీలుస్తోంది. డొక్కలు ఎగురుతున్నాయి. యింకొంచెం సేపట్లో నావ వడ్డు పడుతుంది. అతను తలెత్తి చూచాడు. వెలువోలు వెనకకు వెళ్ళిపోయింది. కరకట్ట దగ్గరగా వుంది. వడి లేని నీటిలో తెడ్డాడిస్తూ వెళ్తున్నాడు.

నావ నిమ్మగడ్డ తిన్నగా వడ్డుచేరింది.

వడ్డు మీదున్న వలెంటీర్లు దగ్గరకొచ్చి వివ రాలడిగారు. రాజయ్య ఏమీ చెప్పలేదు. నావను చెట్టుకు కట్టేశాడు. పొత్తిళ్ళలో పాపను పొదిమి పట్టుకున్నాడు. రొమ్ముకానించి, హత్తుకున్నాడు. పాప ముఖాన్ని పరిశీలనగా చూచి, ధైర్యం తెచ్చుకున్నాడు. గోచీతోనే పరుగు పరుగున యేటికట్ట యెక్కాడు. అడుగుసాచి అంగవేస్తు న్నాడు. ఆగకుండా పరుగు తీస్తూనే వున్నాడు. ఏటి కట్టమీద జనం ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నారు. కానీ ఎవరికీ ఏమీ అంతుబట్టటం లేదు. ఏదేదో అడుగుతున్నారు. రాజయ్యకు ఏ మాటా విన్పిం చటంలేదు. రొప్పుతూ గూడెం చేరాడు. తనకు బాగా తెలిసిన వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళాడు. వాకిటి ముందు నిలబడ్డాడు.

పాకలో నుండి ఒక స్త్రీ బయటికి వచ్చింది, ఎగాదిగా చూస్తూ "ఏంకావాలి"? అని అడి గింది.

"నేను రాజయ్యనమ్మా!" అన్నాడు.

ఆమె గుర్తు పట్టింది. "ఏంకావాలన్నా"? అని అడిగింది.

"పాలు, పాలు కావాలి" అతనికి మాట పెగలటం లేదు. ఆయాసం వస్తోంది.

"మాకు పాడిలేదన్నా"

"పాడికాదమ్మా! ఈ బిడ్డకు పాలు కావాలి. పాలు. నీవు ఈ బిడ్డకు చనుబాలివ్వాలమ్మా!"

ఆమె ఆశ్చర్యపోయింది. "నా బిడ్డకే చాల టంలేదన్నా" అంది.

"తప్పదమ్మా! నీకు దణ్ణం పెడతా. నీవేమీ అనుకోవద్దు. చచ్చి నీ కడుపున పుడతా. చెల్లెమ్మా! ఈ పాపకు పాలివ్వమ్మా!"

అతని కళ్ళు నీళ్ళతో నిండిపోయాయి. గొంతు పొడారి పోతోంది. మాట పెగలటంలేదు.

"నువ్వులోపలికొచ్చి కూర్చో అన్నా, బయట ఎండ మండిపోతోంది" ఆమె మంచం వాల్చింది.

రాజయ్య ఎండిపోతున్న పెదాలను నాలికతో తడుపుకుంటూ తన చేతుల్లో వున్న పాపను ఒక మాటు చూచుకున్నాడు. ఓపికచాలక ఆ బిడ్డ ఏడవడం లేదు. పెదాలు ఎండి నల్లబడ్డాయి. ముఖం వడలిపోయింది. బుగ్గలు కమిలి పోయాయి.

రాజయ్య కళ్ళ వెంట బొట బొట బొట్లు కారాయి. అవి ధారకట్టి పాప ముఖాన పడ్డాయి. పాప కళ్ళు తెరిచి చూచి కీసురుగా ఏడ్చింది.

"చెల్లెమ్మా! త్వరగా యివ్వమ్మా! ఆలస్యమైతే ఏమైనా జరగొచ్చు" అన్నాడు. దుఃఖంతో అతని గొంతు పూడిపోయింది.

ఆమె పసిబిడ్డను అందుకుంది.

"ఎవరి బిడ్డో, ఏమో! ఏట్లో కొట్టుకొచ్చింది. గొంతు ఎండిపోయినట్టుంది. ఏడవలేకపోతోంది. డొక్కలంటుకు పోయాయి. కాలూ, చేయీ కదిలించలేక పోతోంది." అతను కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ చెపుతున్నాడు. తన బాధనంతా వెల్లబోసుకుంటున్నాడు.

ఆమె ప్రక్కకు తిరిగింది. రొమ్ము నోటికందించింది. పాప పాలు త్రాగలేదు. రొమ్ము నొక్కి, ఆ ధార పాప నోట్లో పడేటట్టుచేసింది. ఆ తడికి పాప పెదవులు కదిలాయి. నెమ్మదిగా చప్పరించింది. గుటక వేసింది. పొలమారింది. దగ్గుతూ కళ్ళు తెరచి చూచింది. ఒకమారు ఏడ్చి మరలా పాలు త్రాగుతోంది. కాళ్ళూ, చేతులూ కదిలిస్తూ, ఆవురావున తాగుతోంది. చేత్తో ఆమె రవిక పట్టుకోబోతోంది.

పాలిస్తూ ఆమె ముద్దెట్టుకుంది.

ఏం జరుగుతోందో తెలియక రాజయ్య ఆదుర్దాగా అడిగాడు. "పాప పాలు తాగుతోందా?"

"యిప్పుడే చప్పిడిస్తోంది." ఆమె తృప్తిగా సమాధానం చెప్పింది.

రాజయ్య కళ్లు ఈమాటు ఆనందంతో తడిశాయి.

"పాప నిద్దరోతోంది" ఆమె చెప్పింది.

రాజయ్యకు మనసు కుదుట పడింది. అప్పుడు చూచుకున్నాడు తన వాలకాన్ని, గోచీతో అలా నిలచినందుకు సిగ్గేసింది. అక్కడే పడిపోయిన తన పంచె తీసి చుట్టుకున్నాడు.

పాపను మంచం మీద పడుకోబెట్టి, ఆమె గుడ్డ కప్పింది.

"చెల్లెమ్మా! మంచినీళ్ళు కావాలమ్మా!" అతను అడిగాడు. అప్పటికి గానీ అతనికి దాహం సంగతి గుర్తు రాలేదు.

ఆమె అందించిన గ్లాసు తీసుకొని గటగట త్రాగాడు. ఎండిపోయిన గొంతు వలన పొలమారింది. అతను చేత్తో మాడుమీద కొట్టుకున్నాడు.

"నెమ్మదిగా తాగన్నా" ఆమె చెప్పింది.

రాజయ్య పొట్టనిండా మంచీళ్ళు తాగాడు. ఆమె ఆముదం తెచ్చి పాప మాడుకు పెడుతుం

టే చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

"నేనిప్పుడే వత్తా. అందాకా పాపను చూ త్తూ వుండమ్మా!" అతను బయలుదేరబోయాడు. ఆమె వెళ్ళవద్దన్నది. 'అన్నం పెడతా. తినెల్లన్నా' అంది. అతను "పాపను చూస్తూ వుండు. ఇప్పుడే వస్తా" అన్నాడు. "మా వదిన ఇక్కడికే వచ్చింది. కొంచెంసేపట్లో వస్తానని, ఏటి దగ్గర కెళ్ళింది. నీజాడ తెలియలేదని కంగారుగా వుంది" అంది.

రాజయ్యకు భార్య సంగతి గుర్తొచ్చింది. ఆమె పళ్ళెంలో అన్నం పెట్టింది. రాజయ్య తినలేకపోయాడు. ఎండిపోయి, అలసిపోయిన పేగులు అతని మాటవినలేదు. చెయ్యి కడిగి పాప మంచం దగ్గరకు వచ్చి నిలబడ్డాడు.

ఇంట్లో చాపమీద ఆమె కొడుకు నిదరబోతున్నాడు.

రాజయ్యకు వళ్లంతా నీరసం ముంచుకొస్తోంది. నిలబడటమే కష్టంగా వుంది. పడుకోవాలని వుంది. కానీ ప్రాణం వప్పటంలేదు. పాప మంచానికి ఆనుకుని కూర్చున్నాడు.

పాప హాయిగా నిదరబోతోంది. రాజయ్యకు కళ్ళు మూసుకుపోతున్నాయి. పాప వంక చూచి, ఈ బిడ్డ ఎంత చక్కనిబిడ్డ! కృష్ణమ్మలా ఎంత అందంగా వుంది! అనుకున్నాడు.

రమణమ్మ ఏటి కట్టమీద నిలబడి రాజయ్య కొరకు వాకబు చేసింది. అతన్ని గూర్చి ఏమీ తెలియలేదు. ఏట్లో మునిగిపోయి వుంటాడని దిగులుపడి, కాళ్ళీడ్చుకుంటూ వచ్చింది.

రాజయ్యను చూచేసరికి ఆమెకు ప్రాణం లేచొచ్చింది. ఎదురుగా వచ్చి భర్త ముఖంలోకి పరిశీలనగా చూచింది. ఆ కళ్ళల్లో నీరసం కనిపెట్టింది. "ఆ బుగ్గలమీద చారికలేంటి" అని అడిగింది.

రాజయ్య మాట్లాడలేదు.

"నిన్నటి నుండి ఏమీ తినలేదా?"

రాజయ్య సమాధానం చెప్పలేదు.

భర్త ప్రక్కనే చతికిలబడి, డబ్బు దొరికిందా? అంది.

రాజయ్యకప్పుడు గుర్తొచ్చింది. మబ్బు విడిపోయినట్టయింది. రొంటిని వెతుక్కున్నాడు. పంచంతా తడుముకున్నాడు. బుడ్డి చెంబు తగల్లేదు.

"దొరకలేదా?" ఆమె ఆదుర్దాగా అడిగింది.

అతను ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

"...చెప్పవేమయ్యా? నేననుకుంటూనే వున్నా. నీకు నీళ్ల పిచ్చి అందుకే ఏదో వంకెట్టుకుని, ఆ నిండేట్లో ఈదటానికెళ్ళావు." ఆమె కఠినంగా మాట్లాడింది.

రాజయ్య ఆమె ముఖాన్ని పరిశీలనగా చూచి, పకపకా నవ్వాడు. పగలబడి నవ్వాడు. పొట్ట పట్టుకు మెలికలు తిరిగిపోతూ నవ్వాడు.

రమణమ్మ రుసరుసలాడుతూ "నామాటలంటేనే నీకు నవ్వులాటగా వుంటుంది. నీచేతలు కనిపించవు" అంది.

అతను నవ్వుతూనే వున్నాడు. ఆనంద భాష్పాలను చేత్తో తుడుచుకుంటూనే వున్నాడు.

"యింతకూ దొరికిందా? లేదా?" ఆమె నిలదీసి అడిగింది.

నవ్వాపిన రాజయ్య భార్య వంక ప్రశాంతంగా చూచాడు. మంచం మీద నిద్రపోతున్న పాప కళ్ల వంక చూచాడు. నెమ్మదిగా చెప్పాడు.

"దొరికింది. చిల్లపెంకులు పోయి, సీతామాలచ్చిమి దొరికింది." ●